

Oponentní posudek bakalářské práce

předmět posudku:

předmětem posudku je bakalářská práce, jejíž praktická část zahrnuje restaurátorský průzkum a restaurování části výtvarné výzdoby - nástěnných maleb - na stěně lodi kostela sv. Václava v Nové Vsi u Kolína, konkrétně výjevu „Ruky své otevřel chudému“ napravo od vítězného oblouku. V teoretické části práce shrnuje v restaurátorské praxi užívané typy či varianty způsobů retuše včetně obrazové dokumentace a mapuje historický vývoj prezentace uměleckých děl podrobených restaurátorskému zákroku. Součástí zadání bylo i vytvoření praktických ukázek vybraných typů retuší na panelech.

autorka práce:

Bc. Jitka Goldmannová

vedoucí práce:

doc. Jaroslav J. Alt, akad. mal.

1/ Hodnocení vypracování teoretické části, zvolené koncepce praktické části a realizace restaurátorského zásahu

Studentka měla v rámci zadání teoretické části, jak je uvedeno výše, shromáždit a předložit informace o způsobech v dnešní restaurátorské praxi užívaných retuší a o vývoji názoru na prezentaci restaurovaných děl, součástí toho byla i praktická ukázka vybraných typů retuší, vytvořená na plochách na připravených panelech. Pro úspěšné restaurování části nástěnných maleb, výjevu: „Ruky své otevřel chudému“ napravo od vítězného oblouku, které bylo obsahem praktické části práce, bylo pak zapotřebí shromáždit a analyzovat, či k nim alespoň přihlédnout, další fakta: zejména z oblasti stavebních dějin objektu se zřetelem na skutečnosti, které ovlivnily předmět praktické části její práce, ale i z hlediska materiálového složení, užití technologie, a pod. Průzkumem bylo nutno získat výchozí informace, týkající se ověření stavu restaurovaného díla, případně druhotných zásahů na restaurováním dotčené ploše.

V rámci praktické části své bakalářské práce měla Jitka Goldmannová za úkol komplexně restaurovat vymezenou plochu malby, vytvořené technikou a secco. Ke splnění úkolu bylo nejprve nutné provést restaurátorský průzkum v dostatečném rozsahu. Dle zadání praktické práce šlo o zpracování restaurátorského destruktivního i nedestruktivního průzkumu, který se týkal vlastní restaurované plochy s nástěnnou malbou, za použití soudobých metod včetně vyhodnocení laboratorních analýz odebraných vzorků pro stanovení a upřesnění technologického postupu. Na základě výsledků průzkumů byla pak vypracována koncepce zásahu. Prováděné restaurování bylo podrobně dokumentováno a výsledná zpráva o zásahu měla za úkol mimo jiné také přinést informace o nových zjištěních v průběhu prací, o použitých materiálech a měla navrhnout doporučený režim údržby a další péče o plochy s výtvarnou výzdobou.

Jednotlivé kapitoly bakalářské práce přináší, v duchu zadání a obvykle užívaných postupů, nejprve základní informace o památce a její části, dále dokumentaci průběhu a následné vyhodnocení restaurátorského průzkumu, jeho destruktivní i nedestruktivní složky, v závěru druhé kapitoly pak prezentovaný návrh koncepce vlastního restaurování. Třetí kapitolou je

restaurátorská dokumentace, zahrnující popis prací na obnově (prekonsolidace, čištění, odstranění nevhodných vysprávek a druhotných zásahů, injektáž, tmelení, konsolidaci, retuš) i výčet při restaurování použitých materiálů.

Teoretická část práce, nazvaná „Retuš a její varianty jako finální krok restaurátorského zásahu“, vysvětluje na úvod pojem retuš a různé pojetí této zpravidla finální fáze restaurování. Zabývá se vývojem názorů na restaurování i retuš od devatenáctého století po současnost, požadavky na retuš, variantami (retuš neutrální, lokální, nápodobivá, šrafovaná-tratteggio, tečková), až po rekonstrukci. Praktické ukázky retuší pak studentka předvádí na připravených panelech, na kterých byla vytvořena technologická kopie části restaurovaného výjevu.

Bakalářská práce je doplněna obsáhlou a dostatečně vypovídající obrazovou přílohou, součástí je i seznam pramenů a literatury.

Praktická část, tedy zejména vlastní restaurování, předpokládala svým zadáním vyhodnocení různých součástí průzkumu, který měl za cíl kromě zjištění stavu dotčených ploch, nesoucích výtvarnou výzdobu, také identifikaci předchozích intervencí. Průzkum využíval dostupných neinvazivních metod průzkumu včetně fotodokumentace stavu před restaurováním (prohlídka v rozptýleném a bočním světle, IR reflektografie, prohlídka s osvětlením zdrojem v UV části spektra a další). Laboratorní analýzy, zahrnující například mikroskopickou analýzu statigrafie, určení pojítka barevné vrstvy a zlacení, byly prováděné ve spolupráci s Katedrou chemické technologie FR UP. Vzhledem k již prováděným průzkumům na ostatních plochách kostela, které nepotvrdily starší vrstvy maleb a naopak přinesly obsáhlé informace z obdobných ploch nástěnných maleb, nebyl prováděn sondážní průzkum, ani průzkum, týkající se rozpustnosti pojiv barevné vrstvy včetně přemaleb nebo případného obsahu vodourozpuštěných solí a rozsahu biologického napadení (solí ani biologické napadení nebyly prokázány). Naopak provedené zkoušky se zaměřily na vhodnost druhu a volbu optimální koncentrace prekonsolidačního prostředku.

Restaurátorskému zásahu byla po upřesnění vlastní koncepce (včetně definování materiálů k obnově a jejich koncentrace, rozsahu a intenzity intervence) podrobena určená část nástěnné malby a její bezprostřední okolí. Výsledek přípravné fáze, tedy tvorba záměru a koncepce, ale zejména vlastní restaurování, pak splňuje zadání práce. V průběhu restaurování byly dále také zohledněny požadavky zástupců památkové péče, vzešlé z konzultací in situ.

2/ Hodnocení restaurátorské zprávy a dokumentace

Celkově je souhrn informací o praktické části práce, tedy průzkumu i vlastním restaurování nástěnné malby, podán v této bakalářské práci srozumitelně, v dostatečné míře a lze ho považovat za dostatečný podklad pro restaurátorskou dokumentaci vlastního restaurování (dle mého názoru splňuje náležitosti, dané metodikou pro vypracování restaurátorských zpráv). Ikonografický rozbor, charakteristika maleb a jejich časové zařazení vychází i z dobré znalosti problematiky, případně z předchozích etap práce na obnově nástěnných maleb zdejšího kostela a z toho plynoucích konzultací.

U restaurátorské dokumentace lze pozitivně hodnotit i úroveň dokumentace, včetně fotografií i grafického znázornění různých situací. Text byl očividně podroben jazykové korektuře a pravděpodobně neobsahuje pravopisné chyby či překlepy (případně se je autorovi tohoto posudku nepodařilo odhalit). V teoretické části je však zvolena metoda, kdy je úryvek či citát (psaný kurzívou) dále rozváděn a komentován, přičemž tyto komentáře se autorce ne vždy podařilo formulovat srozumitelně, někdy se po vícenásobném přečtení podaří odhalit správný smysl textu, který na první pohled působí řekněme nesourodě, někde se nevyvaruje zcela

nesprávných obrátů a formulací (viz strana 29, kde píše, že kostely ve vojenských prostorech byly *vyhlazeny*, což být nemohly). Za ještě větší nedostatek však považuji spíše to, že autorka užívá (či přejímá?) kategorické soudy a tvrzení, případně otázky, aniž by je nějak komentovala či odpovídala na ně. Jako příklad může sloužit již uvedená kapitola 3.3 o požadavcích, kladených na retuš. Domnívám se, že zde by text zasloužil mírné korektury, nebo spíše dopracování, pokud by měl být hodnocen výborně.

Předložená bakalářská práce ve své podstatě v teoretické i praktické části splňuje podmínky, dané zákonem o památkové péči i dalšími metodickými pokyny v oblasti památkové péče, jakožto i formální pravidla stanovená Fakultou restaurování UP. Také její vypovídající hodnota, je jak v případě textu i obrazové dokumentace (u které kladně hodnotím, z hlediska praxe cenné, popisky uvedených dokumentací), velmi dobrá, zvláště je nutno ocenit v četných obrazových přílohách pečlivě provedené znázornění stavu a dokumentaci poškození, včetně zákresů s vyznačením zobrazeného místa malby. V případě dokumentace restaurování dotčené plochy jsou kromě toho i dostatečným způsobem podány informace o rozsahu jednotlivých technologických úkonů, který tak mohou sloužit jako významný zdroj informací pro následující restaurování.

Celkově hodnotím prezentaci výsledků průzkumů a rešerší, zvolenou koncepci i vlastní obnovu jako úspěšné, jejich písemnou a obrazovou dokumentaci jako dostatečně obsáhlou a vyhovující. Také teoretickou část, zabývající se retuší a vývojem názorů na prezentaci obnovovaného uměleckého díla, hodnotím pozitivně, neboť přináší obsáhlejší vhled do problematiky, problematika by si však zasloužila, i v rámci bakalářské práce, nejen klást otázky a zmiňovat teze, nýbrž na ně i reagovat, což se studentce podařilo jen zčásti. Proto doporučuji k obhajobě praktickou část bakalářské práce Jitky Goldmannové s hodnocením výborně, teoretickou s hodnocením chvalitebně.

V Telči dne 16.zář 2013

Mgr. Petr Severa

